

אי אפשר לעצור את הנורמליזציה עם סעודיה

written by משה גוטמן | 11.09.2023

בשבוע שעבר הגיעה לריאד משלחת בכירה מהרשות הפלסטינית במטרה לדון עם המשטר הסעודי, וליתר דיוק עם יורש העצר מחמד בן סלמאן, על הישגים פלסטינים אפשריים כתוצאה מכינון יחסים בין סעודיה וישראל. ברקע לדברים עומדת פעילות אמריקאית נמרצת בענין, חרף הכחשות מצדה כי פריצת דרך בין ירושלים לריאד צפויה בקרוב. במסגרתה ביקרו בריאד מתאם הבית הלבן לנושאי המזרח התיכון, ברט מק'גורק (שיפגש עם המשלחת הפלסטינית) ועוזרת מזכיר המדינה לענייני המזרח הקרוב ברברה ליף. ביקורם הגיע בעקבות ביקורם בריאד של מזכיר המדינה אנתוני בלינקן והיועץ האמריקאי לבטחון לאומי, ג'ייק סאליבן, שנועדו לבדוק את עמדת סעודיה לגבי נורמליזציה עם ישראל.

על פי דיווחים בתקשורת הערבית, נראה שסעודיה מעוניינת בהחלט בהתקדמות. כך, דווח שהיא אף מוכנה לוותר על עמדתה המסורתית כי נורמליזציה עם ישראל לא תקרה ללא מימוש פתרון שתי המדינות, אם כי לא סביר שהיא תסכים להגיע להסכם עם ישראל שלא יכלול הישגים פלסטינים, ובכללם הגדלת ריבונותם ביהודה ושומרון.

במסגרת זאת, העלו הפלסטינים הצעות כי ארה"ב תתמוך בהכרה במדינה הפלסטינית באו"ם, תפתח מחדש את הקונסוליה שלה במזרח ירושלים ותבטל חקיקה בקונגרס שמגדירה את הרשות הפלסטינית כארגון טרור. בנוסף, הם הציעו כי ארה"ב תתמוך בהעברת שטחים משטחי C באיו"ש מריבונות ישראלית לריבונות פלסטינית ובהרס מאחזים בלתי חוקיים. מישראל הם תובעים, כרגיל, חזרה לקווי '67.

אלו הן תביעות מקסימליסטיות ומרחיקות לכת, וכבר דווח מושינגטון שגורמים בכירים בממשל ביידן דחו אותן והמליצו לרשות הפלסטינית להפחיתן משמעותית.

ברקע לדברים יש לזכור כי העמדה הפלסטינית הקבועה היא התנגדות חריפה לכל נורמליזציה בין ישראל למדינות ערב, בעיקר משום שמשמעותה הינה אובדן אחיזת החנק הפלסטינית המסורתית על יחסי ישראל עם העולם הערבי, לאור התנגדותם לסיום הסכסוך עם ישראל. כך, מתחו הפלסטינים לאחר ההכרזה על "הסכמי אברהם" ביקורת חריפה ביותר על האמירויות ובחריין ולא היססו אז להביא את היחסים עמן למשבר עמוק, שלא נפתר עד כה. בנוסף, יוזכר שאבו מאזן כבר דחה בעבר את בקשתו של מחמד בן סלמאן להסכים לכינון יחסים בין סעודיה וישראל, והעלה עליו אז את חמתו של יורש העצר הסעודי.

על כן, נראה כי הפעם, בהיעדר מנופי לחץ אפשריים, חוץ מהשיטה הקבועה של האשמת המדינה הערבית התורנית שמכוננת יחסים עם ישראל בבגידה, הפלסטינים נוקטים כעת גישה אחרת. הם מבינים כי אין עוד ביכולתם לעצור עוד את "רכבת הנורמליזציה", אם סעודיה תרצה בכך,

ומחירו של סכסוך פומבי, קשה וממושך עם מחמד בן סלמאן הינו יקר מדי עבורם, במיוחד לאור תקופת הדמדומים בה נמצאת כעת הרשות הפלסטינית. לפיכך, הפלסטינים ינסו לחלץ מכל מהלך של נורמליזציה הישגים ארוכי טווח וקבועים, שלא יאפשרו לישראל או לארה"ב לסגת מהם.

נראה כי אנו נמצאים כעת על סף שינוי דרמטי בדינמיקה האיזורית. ברור לכל שכינון יחסים בין ישראל לסעודיה יסיים דה פקטו את הסכסוך הערבי-ישראלי (אך לא את זה הפלסטיני-ישראלי) וייצור הזדמנויות כלכליות עצומות עבור ישראל, בוודאי לאור ההכרזה על פרויקט חיבור הודו לאירופה דרך האמירויות, סעודיה, ירדן וישראל.

לפלסטינים הדבר ברור כשמש, ולכן הם מתנגדים לו ככל יכולתם. אין בכוונתם לסיים אי פעם את הסכסוך עם ישראל, המגדיר עבורם את זהותם ומהווה מקור הכנסה ותמיכה בינ"ל. מבחינתם, סיום הסכסוך יבוא מעצמו, רק כאשר ישראל תובס צבאית, חלילה, או תתפרק מבפנים.

מבחינתנו, מספק לראות כיצד המזרח התיכון מתקדם לכיוון חדש וחיובי, החופשי מיכולתם של הפלסטינים לעצור אותו.